

HE 149/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Kuuleminen 3.3.2026
Aule Lille
Lastensuojelun sosiaalityön päällikkö
Helsingin kaupunki

Helsinki

Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunta

- Lakimuutoksella arvioidaan olevan toivottuja vaikutuksia siihen, että lastensuojelun keinoin olisi parempi mahdollisuus vaikuttaa vakavasti rikoksilla ja päihteillä oirelevien nuorten tilanteisiin ja tätä kautta torjua myös nuorisorikollisuutta ja jengiytymistä laajemmin. Esim.
 - Lsl 63 § yhteydenpidon rajoitus myös henkilöihin, joiden henkilöllisyyttä ei kyetä yksilöimään
 - Puhelinpaikannuksen kynnyksen madaltaminen
 - Yksityisten lastensuojelulaitosten mahdollisuus pyytää virka-apua luvattomasti poistuneen kiinniottamiseen ja kuljettamiseen
 - EHO-hoidon pidentäminen
 - Kuntouttavan suljetun laitoshoidon järjestäminen

Sijoitetun lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun: kasvatuksellisten rajojen asettaminen

- Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää erittäin tärkeänä ja kannatettavana, että asiasta säädetään lain tasolla. Säättely parantaa sijoitettujen lasten yhdenvertaisuutta suhteessa sijoittamattomiin lapsiin ja heidän oikeuttaan kokea normaalia perhe-elämää. Säättely myös parantaa sijoitettujen lasten mahdollisuuksia tulla sijoitetuksi lastensuojelulain tarkoittamalla tavalla ensisijaisesti perhehoitoon.
- Esityksen 4a § on kuitenkin tulkinnanvarainen ja epäselvä, joten sitä tulisi selkeyttää kasvatuksellisten rajojen asettamisen osalta.

Aineiden ja esineiden poisottaminen perhehoidossa, 4 b-c §

- Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ei kannata päätöksentekoa ehdotetulla tavalla, jossa viranhaltijan tulisi jälkikäteen tehdä muutoksenhakukelpoinen päätös perhehoitajan tekemästä ja jo toteutetusta ratkaisusta.
- Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että 4 b §:ssä tarkoitettujen aineiden ja esineiden poisottamisen tulisi olla toteutettavissa osana 4 a §:n mukaista lapsen hoidon ja turvallisuuden kannalta välttämättömien rajojen asettamista.

Uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustaminen

- Uuden kuntouttavan laitospalvelun perustaminen on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista.
- Lastensuojelun asiakkaana on pieni ryhmä vakavan väkivaltaisesti käyttäytyviä ja/tai rikoksia tekeviä nuoria, jotka ovat vakavasti vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle. Nykyinen palvelujärjestelmä ja säätely ei kykene suojelemaan ja pitkäkestoisesti ja suunnitelmallisesti kuntouttamaan tätä pientä nuorten ryhmää.
- Erityisen tärkeää on velvoittavasti integroida terveydenhuollon palvelut kuntouttavaan suljettuun laitoshoitoon

Oikeusturvakysymykset

- Kuntouttavan suljetun laitoshoidon säätely tasapainoilee yksilön perusoikeuksien ja niiden erittäin laajamittaisen rajoittamisen välillä
- Esityksessä on tarkennettavia päätöksentekoprosessiin liittyviä asioita mm. rajoitustoimenpiteiden vuoden enimmäiskesto
- Säätelyssä tulee selkeämmin turvata lapselle ja huoltajille mahdollisuus hakea kuntouttavan suljetun laitospalvelun lakkauttamista
- Merkittäviä oikeusturvakysymyksiä liittyy esitettyyn voimankäyttöön (ks. seuraavat diat)

Voimakeinojen käytön tuominen osaksi lastensuojelun toimintaa

- Voimakeinojen käytön tuominen osaksi lastensuojelun toimintaa ei ole kannatettavaa. Lastensuojelun perustehtävä on vastata lapsi ja perhekohtaisesta lastensuojelusta. Voimakeinojen siirto hämärtää vakavasti lastensuojelun perustehtävää.
- Voimakeinojen käyttö on myös erittäin hankala tai käytännössä mahdoton toteuttaa lastensuojelussa asiakas- ja työntekijäturvallisesti
- Lastensuojelun sosiaalityön ja laitoshoidon henkilöstöllä on valtaosin sosiaalihuollon ammatillinen koulutus (ammattikorkeakoulu/yliopisto), joka ei tuota osaamista voimakeinojen käytössä.

Voimakeinojen käytön tuominen osaksi lastensuojelun toimintaa

- Valtaosalla sosiaalityöntekijöistä tai hoito- ja kasvatustyöntekijöistä ei ole intressiä opetella voimakeinojen käyttöä tai fyysisiä ominaisuuksia voimakeinojen käyttämiseen.
- Erityisen hankalia olisivat laitosalueen ulkopuolella tapahtuvat kiinniotot ja asuntoon meneminen, joihin liittyy vakavia asiakasturvallisuusriskejä sekä henkilöstöön ja täysin ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuvia turvallisuusriskejä. Myös salassapitosäännösten toteuttaminen olisi hyvin haastavaa.

Lastensuojelun suhde rikosoikeus-järjestelmään, rikosprosessiin ja rangaistusten täytäntöönpanoon

- Sääteleyhdotuksessa on selkeästi havaittavaa tendenssiä siirtää lastensuojeluun tehtäviä, jotka aiemmin ovat kuuluneet poliisille tai muulle rikosjärjestelmälle
- Lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävät tulee jatkossakin pitää erillään.
- Rikosseuraamusrangaistusten täytäntöönpanoa ei tule siirtää lastensuojelulaitosten tehtäväksi. Sen sijaan lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen tiivis asiakaskohtainen yhteistyö olisi tärkeä tavoite. Esimerkiksi lastensuojelun asiakassuunnitelman ja rangaistusajan suunnitelmien yhdistäminen voisi tuottaa vaikuttavaa yhteistyötä.

Kiitos!

Helsinki